

Nr 97.

Ankom till riksdagens kansli den 28 maj 1938 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till beredskapsstat för budgetåret 1938/39, i vad propositionen avser nionde huvudtiteln, jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

Utskottet får härigenom avgiva utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i den till riksdagen den 31 mars 1938 avlåtna propositionen, nr 275, om beredskapsstat för budgetåret 1938/39 under nionde huvudtiteln gjorda framställningar.

Beträffande utredningen i dessa ärenden får utskottet hänvisa till motsvarande punkter i statsrådsprotokollet (*bilaga 7*; sid. 105—130).

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft åtskilliga i ämnet väckta motioner.

D. Undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanärningar m. m.

[1.] a. **Lantbrukshögskolan: Byggnadsarbeten och vissa andra engångskostnader.** Under punkt 1 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Lantbrukshögskolan: Byggnadsarbeten och vissa andra engångskostnader å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett förskottsanslag av 89,100 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner — såvitt de röra jordbruksärenden — nämligen I: 334 av herr *Domö m. fl.* och II: 479 av herr *Bagge m. fl.*, vari hemställts,

1) att riksdagen ifråga om de i beredskapsstatförslaget upptagna specificerade arbetena ville efter vederbörlig prövning godkänna arbeten i en förhållandevis vidsträckt omfattning men inom ramen för de sålunda godkända anslagen bemyndiga Kungl. Maj:t att igångsätta arbeten intill en sammanlagd årskostnad för staten av 50 milj. kronor, vilken summa riksdagen efter vederbörande utskotts avvägning må till angivna belopp uppdelas mellan driftsbudgeten och kapitalbudgeten;

2) att riksdagen vid uppställande av föreskrifter för beredskapsstatens ikraftträdande måtte beakta, vad motionärerna i olika hänseenden anfört beträffande riksdagsfullmaktens giltighetstid, remissförfarandet, arbetenas lokala och säsongmässiga anpassning samt planmässiga igångsättande m. m.;

3) att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsammaste utredning angående inrättande av ett fristående centralorgan för den egentliga arbetslöshetspolitiken samt att Kungl. Maj:t måtte till nästa års riksdag inkomma med förslag i ämnet;

4) att riksdagen måtte avslå förslaget att i beredskapsstaten uppföra ett anslag å 40 milj. kr. till statliga och kommunala beredskapsarbeten men i avbidan på den under punkt 3) begärda utredningen besluta att i beredskapsstaten — utöver de under punkt 1) upptagna 50 miljoner kronorna — uppföra ett anslag å 15 milj. kronor att ställas till arbetslöshetskommissionens förfogande;

5) att riksdagen måtte avslå förslaget att i beredskapsstaten uppföra ett anslag å 1 milj. kr. till avsättning till fond för lån och subventioner till främjande av enskild företagsamhet;

6) att riksdagen i beredskapsstaten måtte uppföra ett anslag till utförande av arbetsplaner å 1 milj. kr., vilket anslag må omedelbart och ensamt för sig kunna utanordnas.

I fråga om de skäl, som anförts till stöd för motionerna, hänvisas till dessa.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att å beredskapsstaten upptagas medel dels till merkostnader för uppförande av assistentbostäder vid lantbrukshögskolan med 27,000 kronor, dels till kostnader för fortsatta byggnadsarbeten m. m. för botanisk-genetisk trädgård med 45,800 kronor, dels ock till kostnaderna för uppförande av varmväxthus för institutionen för växtodlingslära med 16,300 kronor, eller tillhopa 89,100 kronor.

Utskottet.

Utskottet vill erinra, att statsutskottet i sitt utlåtande nr 184 behandlat de i förevarande proposition jämte motioner — däribland I: 334 och II: 479 — uppkomna allmänna principfrågor. I utlåtandet har statsutskottet, bland annat, hemställt, att en beredskapsstat för budgetåret 1938/39 skall upprättas i enlighet med de allmänna riktlinjer, som av chefen för finansdepartementet i statsrådsprotokollet den 31 mars 1938 angivits, samt att å denna beredskapsstat skola uppföras de förskottsanslag, som av riksdagen kunna komma att anvisas. Vidare har statsutskottet förordat, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t meddelar de synpunkter beträffande frågorna om beredskapsstatens uppställning, investeringsprogrammet och de särskilda budgettekniska anordningarna, som av statsutskottet i motiveringen till utlåtandet blivit anförda. Riksdagen torde slutligen — enligt statsutskottets förslag — bemyndiga Kungl. Maj:t att, om så till följd av en väsentlig försämring av konjunkturen inom landet eller inom vissa näringsområden prövas erforderligt, fastställa beredskapsstaten eller viss del därav att lända

till efterrättelse som förskottsstat samt att ställa å förskottsstaten upptagna anslag till vederbörande myndigheters förfogande.

Kungl. Maj:ts framställning under ifrågavarande punkt tillstyrkes av utskottet.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

1) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, till *Lantbrukshögskolan: Byggnadsarbeten och vissa andra engångskostnader* å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett *förskottsanslag* av 89,100 kronor;

2) att motionerna I: 334 och II: 479 — såvitt desamma blivit hänvisade till utskottet — må anses besvarade genom vad utskottet här ovan anført.

[2.] **b. Lantbrukshögskolan: Byggnadsarbeten m. m. för försöksverksamhet.** Under punkt 2 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Lantbrukshögskolan: Byggnadsarbeten m. m. för försöksverksamhet å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett förskottsanslag av 852,600 kronor.

I proposition nr 167 till 1936 års riksdag angående försöksverksamhet på jordbrukets område m. m. beräknades kostnaderna för byggnader, avseende jordbruks- och husdjursförsöken samt lantbrukshögskolans centrala administration, bibliotek m. m., till 1,336,900 kronor. Motsvarande kostnader för inventarier och utrustning beräknades utgöra 132,500 kronor. Samtliga nu nämnda kostnader — tillhoppa 1,469,400 kronor — föreslogos skola fördelas på tre budgetår, räknat från och med budgetåret 1936/37. Plan för sådan fördelning fanns intagen i propositionen. Enligt planen skulle kostnaderna för byggnader och fasta anläggningar fördelas å budgetåren 1936/37, 1937/38 och 1938/39 med respektive 300,000, 600,000 och 436,900 kronor samt kostnaderna för inredning och inventarier å budgetåren 1937/38 och 1938/39 med respektive 75,000 och 57,500 kronor.

Propositionen nr 167 bifölls i huvudsak av 1936 års riksdag (jordbr. utsk. utl. nr 83; R. skr. nr 320), som för budgetåret 1936/37 under nionde huvudtiteln anvisade ett reservationsanslag av 300,000 kronor till byggnadsarbeten m. m. för försöksverksamhet vid lantbrukshögskolan.

Vid behandlingen i 1937 års statsverksproposition (IX. II. T. p. 34) av frågan om fortsatt medelsanvisning för ifrågavarande byggnadsarbeten framhöll departementschefen, att det under rådande konjunkturer på arbetsmarknaden syntes lämpligt, att den statliga byggnadsverksamheten begränsades till arbeten, som icke utan åsidosättande av viktiga intressen kunde uppskjutas. Efter övervägande av olika synpunkter ansåg sig departementschefen böra förorda, att medelsanvisningen till byggnader och fasta anläggningar för försöksverksamheten vid högskolan för budgetåret 1937/38 begränsades till 400,000 kronor, varvid något anslag till inredning och inventa-

rier ej skulle bliva erforderligt för sagda budgetår. På förslag av Kungl. Maj:t beslöt 1937 års riksdag i enlighet härmed.

Hittills har således riksdagen för ifrågavarande byggnadsverksamhet anvisat tillhopa 700,000 kronor, varjämte årets riksdag å tilläggsstaten till riksstaten för budgetåret 1937/38 anvisat ett belopp av 80,700 kronor.

Kungl. Maj:ts framställning innebär, att å beredskapsstaten upptages ett belopp av 852,600 kronor. Enligt detta förslag skulle medel bli tillgängliga för samtliga arbeten i 1936 års byggnadsplan med undantag av biblioteksbyggnad och omändring av administrationsbyggnad, för vilka sistnämnda arbeten beräknats en sammanlagd kostnad av 167,000 kronor. För övriga byggnader skulle erfordras (1,469,400 — 700,000 — 167,000 =) 602,400 kronor. På grund av inträffad prisstegring på byggnadsmarknaden finge härtill läggas en merkostnad å 330,900 kronor. Då å tilläggsstaten anvisats ett belopp av 80,700 kronor, erfordrades en ytterligare anvisning av [602,400 + (330,900 — 80,700 =) 250,200 =] 852,600 kronor.

Utskottet. Utskottet, som icke har något att erinra mot Kungl. Maj:ts framställning, hemställer,

att riksdagen må till *Lantbrukshögskolan: Byggnadsarbeten m. m. för försöksverksamhet* å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett *förskottsanslag* av 852,600 kronor.

[3.] **c. Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Byggnadsarbeten.** Under punkt 3 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Byggnadsarbeten å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett *förskottsanslag* av 68,500 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär anslagsanvisning för uppförande för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut av en byggnad inrymmande samlingsal med enkel gymnastikutrustning och badavdelning.

Utskottet. Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp: Byggnadsarbeten* å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett *förskottsanslag* av 68,500 kronor.

G. Lanthushållning i allmänhet.

[4.] a. **Bidrag till gödselvårdsanläggningar.** Under punkt 4 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Bidrag till gödselvårdsanläggningar å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett förskottsanslag av 500,000 kronor.

Departementschefen har med hänsyn till ifrågavarande anslags betydelse för främjande av en rationell gödselvård och då anläggandet av gödselstäder torde erbjuda ett värdefullt arbetstillskott för vissa kategorier av landsbygdens befolkning förordat, att å beredskapsstat för nästa budgetår uppföres ett belopp av 500,000 kronor.

På de av departementschefen anförda skälen biträder utskottet förevarande framställning och hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må till *Bidrag till gödselvårdsanläggningar* å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett *förskottsanslag* av 500,000 kronor.

[5.] b. **Bidrag till ladugårdsförbättringar.** Under punkt 5 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Bidrag till ladugårdsförbättringar å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett förskottsanslag av 5,000,000 kronor.

Departementschefen har i fråga om detta ärende anført följande:

»Förbättringsarbeten å ladugårdar torde med hänsyn till såväl arbetsmöjligheter vid arbetenas utförande som ökad avsättning av byggnadsmaterialier vara väl lämpade att igångsättas under tider av större arbetslöshet. Vid de mindre jordbruk, där ifrågavarande arbeten komma till utförande, erhålla även brukarna en välbehövlig ekonomisk lättnad, varjämte större trevnad beredes dessa brukare i deras dagliga arbete vid jordbrukets skötsel. Det synes mig befogat, att staten därvid lämnar sitt bistånd genom anvisande av statsbidrag.

De bidrag till ladugårdsförbättringar, som under de senaste två budgetåren tilldelats vissa av landets hushållningssällskap, torde ha medfört erfarenheter rörande verksamhetens administrerande, som böra bli till gagn, därest ett igångsättande av dylik förbättringsverksamhet i större skala skulle visa sig önskvärt. Vidare torde den hittills bedrivna förbättringsverksamheten ha medfört, att de därav berörda hushållningssällskapen ha ett större antal ineliggande ansökningar, vilka ej kunnat behandlas i brist på medel.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande har jag den 14 januari 1938 tillkallat tre sakkunniga för att inom jordbruksdepartementet biträda med uppgörande av förslag till förbättringsarbeten för ladugårdsbyggnader. Dessa

sakkunniga torde, därest ett igångsättande av dylika arbeten i större omfattning skulle visa sig önskvärt, redan innevarande år kunna avlämna erforderliga förslag.

Med hänsyn till anförda omständigheter synas mig förutsättningar föreliggande för att snabbt kunna i större skala igångsätta en med statsbidrag understödd förbättringsverksamhet avseende ladugårdsbyggnader, däri inbegripet erforderliga vattenledningar. Jag förordar fördenskull, att å beredskapsstaten för nästa budgetår upptages ett anslag å 5,000,000 kronor för bidrag till ladugårdsförbättringar.»

Utskottet.

Utskottet vill erinra, att bidrag till ladugårdsförbättringar beviljats av 1936 års riksdag med 100,000 kronor och av 1937 års riksdag med 250,000 kronor. Förstnämnda anslag begränsades till att avse Tärna och viss del av Dorotea socken av Västerbottens län. Det föregående år beviljade anslaget utsträcktes till att omfatta jämväl andra delar av landet — främst Norrbottens samt Göteborgs och Bohus län — där förhållandena voro likartade dem i Tärna och Dorotea socknar. Både 1936 och 1937 års riksdagar framhöllo, att beslut om anslag då ej borde innebära löfte om hjälp för framtiden.

Nu föreliggande framställning att å beredskapsstaten upptaga ett belopp av 5,000,000 kronor för ladugårdsförbättringar innebär en principiell avvikelse från statens hittillsvarande stödverksamhet å ifrågavarande område. De anslag, som tidigare beviljats för ändamålet, ha — såsom utskottet redan berört — använts för att möjliggöra uppförandet av ladugårdar åt de jordbrukare i landet, som torde leva under alldeles särskilt svåra förhållanden. Genom det föreslagna anslaget avses att i tämligen stor omfattning uppföra ladugårdar. Härvid lära givetvis även sådana jordbrukare, som icke direkt äro nödlidande, komma att erhålla statens hjälp.

Även om vissa principiella skäl kunna anföras mot att på sådant sätt subventionera vissa jordbruk, torde här i första hand böra beaktas, att anslaget är avsett att i händelse av arbetslöshet bereda sysselsättning åt människor, som eljest sakna arbete. Förbättringsarbeten å ladugårdar torde nämligen — såsom departementschefen yttrat — med hänsyn till såväl arbetsmöjligheter vid arbetenas utförande som ökad avsättning av byggnadsmaterialier vara väl lämpade att igångsättas under tider av större arbetslöshet. Vidare torde ett stort behov av förbättrade ladugårdar inom ett mycket stort antal jordbruk föreligga, varför anslaget kan motiveras jämväl ur denna synpunkt. På grund av dessa skäl och under förutsättning, dels att förbättringsarbetena i första hand komma till utförande vid mindre jordbruk dels ock att statsbidrag främst lämnas jordbrukare med svag ekonomi, anser sig utskottet kunna biträda Kungl. Maj:ts framställning.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till ladugårdsförbättringar* å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett *förskottsanslag* av 5,000,000 kronor.

H. Egnahemsbildning, kolonisation och grundförbättringar m. m.

[6.] a. **Jordanskaffningsverksamhet inom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.** Under punkt 6 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Jordanskaffningsverksamhet inom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett förskottsanslag av 600,000 kronor.

Statens egnahemsstyrelse har tillstyrkt, att till jordanskaffningsverksamhet för nästa budgetår måtte anvisas tillhoppa 1,141,000 kronor, varav 645,000 kronor beräknats för Västerbottens län och 496,000 kronor för Norrbottens län.

Riksdagen har å riksstaten för budgetåret 1938/39 å nionde huvudtiteln för ändamålet anvisat 500,000 kronor.

Departementschefen framhöll vid anmälan av frågan om medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår (se IX. H. T. 1938, p. 143), att med hänsyn till att byggnadskostnadernas stegring medfört en ej obetydlig fördyring av fastigheter, som tillkomma under nuvarande förhållanden, tillskapandet av nya brukningsdelar lämpligen syntes böra ske i något långsammare tempo. Därtill komme, att inom 1936 års egnahemsutredning påginge undersökningar, avseende bland annat jordbrukens lämpliga storlek i fråga om såväl jord- som skogstillgång. För nästa budgetår syntes ett anslag av 500,000 kronor vara tillräckligt för att tillgodose medelsbehovet för en enligt samma grunder som hittills inom de fyra nordligaste länen bedriven jordanskaffningsverksamhet. För att medel skulle finnas tillgängliga i tillräcklig omfattning under nästa budgetår, därest försämrade konjunkturer skulle inträffa, förklarade departementschefen sig framdeles vilja föreslå Kungl. Maj:t, att ett belopp av 600,000 kronor uppfördes å beredskapsstaten.

Kungl. Maj:ts förevarande framställning har icke föranlett någon utskottets erinran. Utskottet hemställer fördenskull,

Utskottet.

att riksdagen må till *Jordanskaffningsverksamhet inom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län* å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett *förskottsanslag* av 600,000 kronor.

[7.] **Grundförbättringar: Statens avdikningsanslag.** Under punkt 7 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att Kungl. Maj:t må, under förberedskapsstaten gällande förutsättningar, under budgetåret 1938/39 bevilja

statsbidrag från statens avdikningsanslag å högst 3,800,000 kronor utöver i statsverkspropositionen äskat belopp.

I årets statsverksproposition, nionde huvudtiteln, punkt 148, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att dels medgiva, att Kungl. Maj:t må under budgetåret 1938/39 bevilja statsbidrag från statens avdikningsanslag å tillhopa högst 1,200,000 kronor, dels ock anvisa ett förslagsanslag för ändamålet å 2,700,000 kronor.

Departementschefen har i detta ärende anfört följande:

»Enligt vunna erfarenheter ha avdikningsföretag visat sig vara i sysselsättningshänseende lämpliga arbeten vid kris å arbetsmarknaden. Kungl. Maj:t torde därför bemyndigas att, därest försämrade konjunkturen skulle inträda under nästa budgetår, bevilja statsbidrag till avdikningsföretag å högst 3,800,000 kronor utöver det belopp, som äskats i statsverkspropositionen. Bidragsbeloppen torde i så fall få avföras å riksstatsanslaget, som är av förslagsanslags natur.»

Utskottet.

Utskottet, som biträder förevarande framställning, hemställer,

att riksdagen medgiver, att Kungl. Maj:t må, under förberedskapsstaten gällande förutsättningar, under budgetåret 1938/39 bevilja statsbidrag från statens avdikningsanslag å högst 3,800,000 kronor utöver i statsverkspropositionen äskat belopp.

[8.] **Grundförbättringar: Bidrag till nyodling, betesförbättring, stenröjning och jordkörning å ofullständiga jordbruk.** Under punkt 8 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att Kungl. Maj:t må, under förberedskapsarbeten gällande förutsättningar, under 1939 bevilja statsanslag intill 1,500,000 kronor utöver det av riksdagen för nämnda år medgivna beloppet för utlämnande av statsbidrag till nyodling, betesförbättring, stenröjning och jordkörning å ofullständiga jordbruk.

I årets statsverksproposition, nionde huvudtiteln, punkt 149, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen dels medgiva, att Kungl. Maj:t må under 1939 bevilja statsanslag intill 2,000,000 kronor för utlämnande av statsbidrag till nyodling, betesförbättring, stenröjning och jordkörning å ofullständiga jordbruk, dels ock anvisa ett förslagsanslag för ändamålet av 2,000,000 kronor. Av anslaget skulle förslagsvis få användas 850,000 kronor till nyodling, 600,000 kronor till betesförbättring, 450,000 kronor till stenröjning och 100,000 kronor till jordkörning eller tillhopa 2,000,000 kronor. Förslaget har bifallits av riksdagen.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Därest försämrade konjunkturen skulle inträffa under nästa budgetår, torde en ökad tilldelning av statsbidrag för ifrågavarande ändamål vara önskvärd. De förbättringsarbeten varom här är fråga torde nämligen vara lämp-

liga för ett utökande av försörjningsmöjligheterna för de mindre jordbrukarna, då förvärvsmöjligheter utom de egna fastigheternas gränser endast mera sparsamt erbjudas.

Jag förordar fördenskull, att riksdagens medgivande inhämtas rörande beviljande av statsbidrag under nyssnämnda förutsättning till nyodling, betesförbättring, stenröjning och jordkörning å ofullständiga jordbruk med sammanlagt högst 1,500,000 kronor utöver det belopp, som riksdagen redan medgivit för nästa budgetår. Av nämnda belopp å 1,500,000 kronor torde förslagsvis få användas 625,000 kronor till nyodling, 450,000 kronor till betesförbättring, 350,000 kronor till stenröjning och 75,000 kronor till jordkörning. Bidragsbeloppen torde få avföras å riksstatsanslaget.»

Utskottet, som tillstyrker Kungl. Maj:ts förevarande framställning, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen medger, att Kungl. Maj:t må, under för beredskapsstaten gällande förutsättningar, under 1939 bevilja statsanslag intill 1,500,000 kronor utöver det av riksdagen för nämnda år medgivna beloppet för utlämnande av statsbidrag till nyodling, betesförbättring, stenröjning och jordkörning å ofullständiga jordbruk.

[9.] **b. Grundförbättringar: Bidrag till täckdikningar.** Under punkt 9 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Grundförbättringar: Bidrag till täckdikningar å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett förskottsanslag av 1,000,000 kronor.

Storleken av de för respektive kalenderår till förfogande ställda medlen och av hushållningssällskapen sökta bidragsbelopp framgå av följande tabell.

År	Av riksdagen anvisade anslag kronor	Av hushållnings- sällskapen sökta bidragsbelopp kronor
1933	1,000,000	1,500,000
1934	1,500,000	1,903,000
1935	1,500,000	2,022,000
1936	1,000,000	2,557,000
1937	500,000	1,827,000.

I årets statsverksproposition, nionde huvudtiteln, punkt 150, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen anvisa ett reservationsanslag å 400,000 kronor för ifrågavarande ändamål.

Departementschefen har, med hänsyn till att täckdikningsarbeten visat sig vara mycket lämpliga för sysselsättning av arbetslösa och då täckdikningen har stor betydelse för möjliggörandet av en mera ekonomisk odling av värdefullare och mera fordrande växtslag, förordat, att å beredskapsstaten för

nästa budgetår upptages ett anslag av 1,000,000 kronor för ifrågavarande ändamål.

Utskottet. Med biträdande av Kungl. Maj:ts förevarande framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Grundförbättringar: Bidrag till täckdikningar* å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett *förskottsanslag* av 1,000,000 kronor.

I. Fiskeriväsendet.

[10.] a. **Understöd åt fiskare.** Under punkt 10 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Understöd åt fiskare å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett förskottsanslag av 150,000 kronor.

1934 års riksdag (prop. nr 262, R. skr. nr 342) anvisade för budgetåret 1934/35 ett reservationsanslag av 750,000 kronor till understöd åt fiskare.

Av anslaget har under budgetåren 1934/35—1936/37 åtgått respektive 241,654, 105,834 och 83,247 kronor. Jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 14 juni 1928 (nr 209) med vissa bestämmelser angående äldre reservationsanslag har Kungl. Maj:t den 30 juni 1937 föreskrivit, att anslaget skulle stå till förfogande under budgetåret 1937/38 för med anslaget avsedda ändamål, dock att av behållningen den 30 juni 1937 ett belopp av 202,512 kronor 75 öre nämnda dag skulle omföras till den å riksstaten för budgetåret 1936/37 uppförda inkomstiteln »E. I anspråk tagna kapitaltillgångar. 1. Reservationer å anslag för verkliga utgifter». Av den behållning å 116,753 kronor, som sålunda står till förfogande för ändamålet under innevarande budgetår, återstår för närvarande cirka 58,000 kronor.

1938 års riksdag (jordbruksutskottets utl. nr 39, reservationen, och mem. nr 64) har för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår under nionde huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 42,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Med ifrågavarande understödsverksamhet avsågs att avhjälpa de svårigheter vissa fiskare råkat i genom den lågkonjunktur, som rådde vid tiden för anslagets anvisande. Då verksamheten visat sig vara till stort gagn för behövande grupper bland fiskarebefolkningen, synes mig önskvärt att medel stå till Kungl. Maj:ts förfogande för ändamålet, därest försämrade konjunkturer, medförande svårigheter för vissa fiskare att skaffa sig utkomst av yrket, skulle inträffa. Jag får fördenskull förordna, att å beredskapsstaten för nästa budgetår upptages ett anslag för ändamålet av 150,000 kronor.»

Utskottet. Utskottet, som icke har något att erinra mot förevarande framställning, hemställer,

att riksdagen må till *Understöd åt fiskare* å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett *förskottsanslag* av 150,000 kronor.

J. Skogsväsendet

[11.] a. **Skogsvård m. m. Statens skogsutdikningsanslag.** Under punkt 11 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Skogsvård m. m.: Statens skogsutdikningsanslag å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett förskottsanslag av 600,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren väckt, till utskottet hänvisad motion, nr 484, av herr *Viklund m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition, nr 275, punkt 11, måtte besluta, att bidragsprocenten för skogsutdikningsarbeten fastställles till lägst 60, dock att i de fall då ifrågavarande företag ingå som led i strävanden att under en kristid lindra arbetslöshet, densamma kan höjas att motsvara från staten utgående bidragsprocent för andra företag av arbetslöshetslindrande karaktär på respektive orter.

I fråga om de skäl, som anförts till stöd för motionen, hänvisas till denna.

I årets statsverksproposition har äskats ett reservationsanslag för ändamålet å 200,000 kronor.

Departementschefen har i denna fråga anført följande.

»Med hänsyn till den betydelse skogsutdikningsarbeten måste anses äga för åstadkommande av en ökad virkesproduktion samt för att bereda ökad selsättning åt skogsarbetare och mindre skogsägare, är det önskvärt att anslag för ändamålet uppföres å beredskapsstaten för nästa budgetår. Då ifrågavarande arbeten framförallt torde ha betydelse för beredande av selsättning åt nyssnämnda yrkesgrupper i Norrland samt i Kopparbergs och Värmlands läns skogsbygder vill jag förorda, att bidragsansökningar från dessa landsändar stimuleras genom att bidragsprocenten i dessa höjes från 40 till 60. Anslaget synes under denna förutsättning böra upptagas till 600,000 kronor.»

Vidkommande Kungl. Maj:ts framställning att å beredskapsstaten för ifrågavarande ändamål upptaga ett belopp av 600,000 kronor har utskottet icke något att erinra.

Utskottet.

Vad härefter angår grunderna för anslagets disposition har Kungl. Maj:t föreslagit, att bidragsprocenten för skogsutdikningsarbeten i Norrland samt i Kopparbergs och Värmlands läns skogsbygder höjes från 40 till 60. Motionärerna torde häremot avse, bland annat, att bidragsprocenten — i händelse sådan situation inträffar att beredskapsanslagen måste tillgripas —

höjes att motsvara från staten utgående bidragsprocent för andra företag av arbetslöshetslindrande karaktär på respektive orter. Då detta anslag skall komma till användning såsom arbetslöshetsbekämpande, torde en höjning av bidragsprocenten vara motiverad. Emellertid anser sig utskottet, även om behjärtansvärda skäl anförts till stöd för motionen, icke nu utan närmare utredning böra tillstyrka bifall till denna utan ansluter sig till Kungl. Maj:ts förslag.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

A) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning, till *Skogsvård m. m.: Statens skogsutdikningsanslag* å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett *förskottsanslag* av 600,000 kronor;

B) att motionen II: 484 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

[12.] **b. Skogsvård m. m.: Statens skogsodlingsanslag.** Under punkt 12 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till *Skogsvård m. m.: Statens skogsodlingsanslag* å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett *förskottsanslag* av 100,000 kronor.

I årets statsverksproposition har upptagits ett reservationsanslag för ändamålet å 60,000 kronor.

Departementschefen har med hänsyn till den betydelse skogsodlingsarbeten måste anses äga för åstadkommande av en ökad virkesproduktion samt för att bereda ökad sysselsättning åt skogsarbetare och ägare av mindre skogsbruk, ansett det angeläget att medel för ändamålet finnas tillgängliga å beredskapsstaten för nästa budgetår. Han har förordat, att å sagda stat upptages ett anslag av 100,000 kronor. Vidare har han förordat, att bidragsprocenten vid utlämnande av statsbidrag till företag i Norrland samt Kopparbergs och Värmlands läns skogsbygder måtte höjas från 50 till 60.

Utskottet.

Utskottet biträddar Kungl. Maj:ts förevarande framställning och hemställer fördenskull,

att riksdagen må till *Skogsvård m. m.: Statens skogsodlingsanslag* å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett *förskottsanslag* av 100,000 kronor.

[13.] **c. Skogsvård m. m.: Vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar.** Under punkt 13 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till *Skogsvård m. m.: Vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar* å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett *förskottsanslag* av 1,000,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft två inom riks-

dagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 323 av herr *Sten* och II: 467 av herr *Ericsson* i Sörsjön *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 275 till vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder på enskildas skogar å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 måtte upptaga 3,500,000 kr. samt att jordbruksdepartementets slutsumma på driftbudgeten, liksom denna höjes i motsvarande grad.

I fråga om de skäl, som anförts till stöd för motionerna, hänvisas till dessa.

Förevarande anslag har avsetts skola samtidigt tjäna två syften, nämligen beredande av ökade arbetstillfällen inom skogsbruket och främjande av skogsvården. Senaste bestämmelser om anslaget användning återfinnas i kungörelsen den 30 juni 1933 (nr 437) angående statsbidrag till understödjande av vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar med däri genom kungörelserna nr 548/1933 och 198/1934 vidtagna ändringar. Vidare har Kungl. Maj:t förstnämnda dag utfärdat cirkulär (nr 438) till domänstyrelsen, samtliga skogsvårdsstyrelser och skogssällskapet med vissa föreskrifter rörande tillämpningen av sagda kungörelse.

Jämlikt sagda bestämmelser må från anslaget anvisas statsbidrag dels till skogsutdiknings- och skogsodlingsföretag, dels ock till utförande inom vissa delar av Norrlandslänen och Kopparbergs län av företag avseende röjningsgallring i tätväxande, till s. k. stavaskog ej hänförlig ungskog, som äger dålig skiktningsförmåga och är i behov av utglesning. För att genom anslaget vinna största möjliga effekt med avseende å arbetslöshetens lindrande, har dels bidragsrätten utvidgats till att omfatta aktiebolag, husbehovsskogar och allmänningsskogar i Västerbottens och Norrbottens län, besparingsskogar inom Kopparbergs och Gävleborgs län samt häradsallmänningar, dels ock bidragsvillkoren kompletterats med vissa särskilda föreskrifter. Sålunda har bland annat stadgats, att statsbidrag allenast må utgå till företag, vars utförande finnes vara ägnat att lindra eller motverka arbetslöshet inom orten, samt att företag, som i högre grad än annat tillgodoser nyss angivna syfte, skall äga företräde till erhållande av statsbidrag.

Departementschefen har, då det synes önskvärt, att röjningsgallring i tätväxande, till s. k. stavaskog ej hänförlig ungskog samt skogsutdiknings- och skogsodlingsföretag å enskilda personer och aktiebolag tillhöriga skogar, husbehovsskogar och allmänningsskogar i Västerbottens och Norrbottens län, besparingsskogar inom Kopparbergs och Gävleborgs län samt häradsallmänningar kunna komma till stånd i ökad omfattning, därest försämrade konjunkturer skulle inträffa, förordat, att å beredskapsstaten för nästa budgetår upptages ett anslag för ändamålet å 1,000,000 kronor.

Utskottet vill i likhet med motionärerna understryka vikten av att — i händelse av arbetslöshet bland skogsbrukets arbetare — medel i erforderlig omfattning komma att anvisas till olika slag av skogsvårdsarbeten. Genom sådana anslag beredes nämligen icke blott sysselsättning åt arbetslösa män-

Utskottet.

niskor utan erbjudes jämväl utmärkta tillfällen för skogsägare att försätta mindre god skogsmark i produktionsdugligt skick. Vad motionärerna i dessa hänseenden anfört finner utskottet alltså värt allt beaktande.

Vid avvägningen av vilket belopp som för ifrågavarande ändamål lämpligen bör upptagas å beredskapsstaten har utskottet uppmärksammat, att enligt propositionen å beredskapsstaten skulle upptagas — förutom ifrågavarande anslag om 1,000,000 kronor — anslag till statens skogsutdikningsanslag och statens skogsodlingsanslag med sammanlagt 700,000 kronor samt till väg- och flottledsbyggnader med 150,000 kronor. Bidrag från skogsutdiknings- och skogsodlingsanslag må ej beviljas aktiebolag, medan från anslaget till vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar bidrag kan beviljas såväl enskilda skogsägare som aktiebolag för, bland annat, skogsutdiknings- och skogsodlingsföretag. Då det enligt Kungl. Maj:ts framställningar å beredskapsstaten till olika slag av skogsvårdsarbeten m. m. upptagna sammanlagda beloppet å 1,850,000 kronor enligt utskottets uppfattning torde få anses tillräckligt för ändamålen för nästa budgetår, kan utskottet icke biträda motionärernas yrkande att höja anslaget till vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar med 2,500,000 kronor till 3,500,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning och med avslag å motionerna I: 323 och II: 467, till *Skogsvård m. m.: Vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar* å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett *förskottsanslag* av 1,000,000 kronor.

[14.] **d. Skogsvård m. m.: Väg- och flottledsbyggnader å skogar i enskild ägo.** Under punkt 14 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Skogsvård m. m.: Väg- och flottledsbyggnader å skogar i enskild ägo å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett *förskottsanslag* av 150,000 kronor.

Centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund har föreslagit att för budgetåret 1938/39 måtte för ifrågavarande ändamål anvisas lägst 200,000 kronor.

Årets riksdag har för nästa budgetår anvisat ett reservationsanslag för ändamålet å 50,000 kronor.

Departementschefen har för att medel för ifrågavarande ändamål skola finnas tillgängliga i av centralrådet föreslagen omfattning under nästa budgetår, därest försämrade konjunkturer skulle inträffa, förordat, att å beredskapsstaten upptages ett anslag av 150,000 kronor.

Utskottet.

Då Kungl. Maj:ts framställning icke föranlett någon utskottets erinran, hemställer utskottet,

Jordbruksutskottets utlåtande Nr 97.

att riksdagen må till *Skogsvård m. m.: Väg- och flottledsbyggnader å skogar i enskild ägo* å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett *förskottsanslag* av 150,000 kronor.

Stockholm den 27 maj 1938.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Carl Eriksson, Granath, Gabrielsson, Alfred Andersson, Sten, Hakon Sylvan* och *Gottfrid Karlsson*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Björnlunda, *Olsson* i Rödningberg, *Gustafson* i Vimmerby, *Andersson* i Löbbo, *Carlström, Casenberg, Andersson* i Tungelsta och *Liedberg*;

med undantag därav, att vid behandling av punkterna 1—6 herr *Mannerskantz* deltagit i stället för herr *Gabrielsson*.

Reservationer

under punkt 5 (Bidrag till ladugårdsförbättringar)

1) av herrar *Sederholm, Mannerskantz, Casenberg* och *Liedberg*, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort ha följande lydelse:

»Utskottet vill erinra, att bidrag till ladugårdsförbättringar beviljats av 1936 års riksdag med 100,000 kronor och av 1937 års riksdag med 250,000 kronor. Förstnämnda anslag begränsades till att avse Tärna och viss del av Dorotea socken av Västerbottens län. Det föregående år beviljade anslaget utsträcktes till att omfatta jämväl andra delar av landet — främst Norrbottens samt Göteborgs och Bohus län — där förhållandena voro likartade dem i Tärna och Dorotea socknar. Både 1936 och 1937 års riksdagar framhöllo, att beslut om anslag då ej borde innebära löfte om hjälp för framtiden.

Nu föreliggande framställning att å beredskapsstaten upptaga ett belopp av 5,000,000 kronor för ladugårdsförbättringar innebär en principiell avvikelse från statens hittillsvarande stödverksamhet å ifrågavarande område.

De anslag, som tidigare beviljats för ändamålet, ha — såsom utskottet redan berört — använts för att möjliggöra uppförandet av ladugårdar åt de jordbrukare i landet, som torde leva under alldeles särskilt svåra förhållanden. Genom det föreslagna anslaget avses att i tämligen stor omfattning uppföra ladugårdar. Härvid lära givetvis även sådana jordbrukare, som icke direkt äro nödlidande, komma att erhålla statens hjälp.

Enär 1938 års jordbruksutredning med de omfattande direktiv densamma erhållit kan antagas komma att taga under övervägande alla de sätt på vilka jordbruksnäringen bör stödjas, finner utskottet det riktigast att å ifrågavarande område för närvarande framgå med försiktighet, innan sådana nya bidragsformer, omfattande hela landet, som Kungl. Maj:ts förslag innebär, beslutas. Jämväl synas resultatet av den utredning, som igångsatts jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 januari 1938, samt de förslag till riksdagen, som därav kunna föranledas, böra avvaktas. Med hänsyn till det nu anförda kan utskottet icke tillstyrka ändring i gällande bestämmelser rörande förevarande verksamhet.

Även om, såsom utskottet i sitt utlåtande nr 99 förordat, ytterligare 250,000 kronor komma att anvisas för ändamålet under nästkommande budgetår, torde inom de områden som avses med nuvarande direktiv dock kvarstå behov av bidrag, som lämpligen borde tillgodoses under tider av särskilt stor arbetslöshet. Då detta behov är begränsat till vissa områden, torde anslagsanvisningen för ändamålet icke behöva uppgå till så stort belopp som Kungl. Maj:t föreslagit, utan borde anvisningen kunna begränsas till 500,000 kronor. Såsom utskottet framhållit, synes någon ändring i nu gällande bestämmelser för ifrågavarande anslag icke böra vidtagas, innan resultatet av jordbruksutredningens arbete föreligger.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag må till
Bidrag till ladugårdsförbättringar å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 upptaga ett förskottsanslag av 500,000 kronor.»;

2) av herr *Carlström*.